

БІЛІМ МАЗМҰНЫН JAҢAPTY JAҒДАЙЫНДА ПЕДАГОГТАРДЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ДАМУЫ АРҚЫЛЫ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ

Юсупова С. Д. – ағылшын тілі пәні мұғалімі, №2 жалпы білім беретін мектеп, Маңғыстау облысы, Мұнайлы ауданы.

Қазіргі жағдайда мектепте білім беру процесін құрудың негізгі қағидасы оқушының жеке басын дамытуға, оны нәтижелі оқуға, білім беру қажеттіліктерін, танымдық қызығушылықтарын және болашақ кәсіби қажеттіліктерін жүзеге асыруға мүмкіндік беретін іс-қимыл тәсілдерімен қаруландыруға бағытталған. Сондықтан мектептің негізгі міндеті ретінде оқушының жеке басының дамуына ықпал ететін білім беру ортасын ұйымдастыру міндеті қойылады. Қойылған міндетті шешу педагогикалық кадрлардың кәсіби құзыреттілігіне тікелей байланысты.

Кілт сөздер: білім беру, педагог, білім сапасы, жаңартылған білім беру, мектеп.

Қазақстанда білім беруді дамытудың өзекті тақырыптарының бірі Педагогтің кәсіби құзыреттілігін арттыру болып отыр. Бұл, ең алдымен, орта білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында мұғалімнің кәсіби дайындығына қойылатын талаптардың артуына байланысты. Тәжірибе көрсеткендей, білім беру бағдарламасын оқыту әдістемесін бір мезгілде жетілдіруге жаңарту білім беру стандарттарын жаңарту тиімділігін төмендетеді (1, 6-б.).

Білім беру мазмұнын жаңартудың маңызды шарты мұғалімді даярлау, оның философиялық және педагогикалық ұстанымын, әдіснамалық, дидактикалық, коммуникативтік, әдістемелік және басқа да құзыреттерін қалыптастыру болып табылады. Жаңа оқу бағдарламалары бойынша жұмыс істей отырып, мұғалім дәстүрлі технологиялардан дамытушы, тұлғаға бағдарланған оқыту технологияларына көшуді жүзеге асыруға, деңгейлік саралау, құзыреттілік тәсіл, "оқу жағдайлары", жобалау және зерттеу қызметі, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, оқытудың интерактивті әдістері мен белсенді нысандары негізінде оқыту технологияларын пайдалануға тиіс [1].

Мұғалімнің кәсібилігі мен педагогикалық шеберлігінің ажырамас бөлігі оның кәсіби құзыреттілігі болып саналады. Кәсіби құзыреттілік дегеніміз – сәтті педагогикалық қызмет үшін қажетті кәсіби және жеке қасиеттердің жиынтығы. Сондықтан мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі ұғымы оның педагогикалық іс-әрекетті жүзеге асыруға теориялық және практикалық дайындығының бірлігін білдіреді және оның кәсібилігін сипаттайды.

Мұғалімнің кәсіби шеберлік дәрежесі, оның шығармашылық «Менінің» ерекшелігі немен анықталады? Үнемі дамыған кезде ғана ол уақыт пен мамандық талаптарына жауап бере алады, тіпті кейбір жағынан олардан асып түседі. Ежелгі қытай ойшылы Конфуций: «Ескіге бет бұрған адам жаңа нәрселерді аша алады, ол мұғалім бола алады» деген.

Кәсіби құзыретті мұғалімді Педагогикалық қызметті, педагогикалық қарым-қатынасты жоғары деңгейде жүзеге асыратын, студенттерді оқыту мен тәрбиелеуде тұрақты жоғары нәтижелерге қол жеткізетін мұғалім деп атауға болады. Кәсіби құзыреттілікті дамыту-бұл шығармашылық даралықты дамыту, педагогикалық инновацияларға сезімталдықты қалыптастыру, өзгеретін педагогикалық ортаға бейімделу қабілеті. Қоғамның әлеуметтік – экономикалық және рухани дамуы мұғалімнің кәсіби деңгейіне тікелей байланысты.

Қазіргі білім берудің негізгі мақсаты-жеке тұлғаның, қоғам мен мемлекеттің өзекті және перспективалы қажеттіліктеріне сәйкес келу, қоғамда әлеуметтік бейімделуге, еңбек қызметін бастауға, өзін-өзі тәрбиелеуге және өзін-өзі жетілдіруге қабілетті өз елі азаматының жан-жақты дамыған жеке басын дайындау. Еркін ойлайтын, өз қызметінің нәтижелерін болжайтын және білім беру процесін модельдейтін мұғалім мақсаттарға жетудің кепілі болып табылады [2].

Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігін дамытудың көптеген компоненттері бар. Орта білім беру мазмұнын жаңарту идеяларын жүзеге асыру үшін қажетті нәрселерге ғана тоқталғым келеді.

Жеке тұлғаның жоғары қажеттілігі – оның мүмкіндіктерін іске асыру қажеттілігі. Адамдардың көпшілігі ішкі талаптарға сай болуға, қоғам талап ететін тұлға болуға ұмтылады. Толық жұмыс істейтін адам барлық білім көздеріне ашық, мінез-құлқына оның табиғатына сәйкес келетін нұсқаларын таңдай алады. Ол өзгеруге ашық және жеке өсуге, өзін-өзі дамытуға дайын.

Ұжымда ынтымақтастық ортаны, қолайлы моральдық климатты құру, баланы сол қалпында қабылдау, оған деген оң көзқарас оқушылардың сенімін, жауапкершілігін, белсенділігін тәрбиелеуге ықпал етеді және оларды ішкі көзқарасқа, рефлексияға бағыттайды. Бала өзінің жаман қылықтарына қарамастан, оны жақсы көретінін және қабылдайтынын білуі керек. Сонда ол өзіне сенімді және жағымды дами алады. Қазіргі заманғы оқыту мен оқу әдістері оқушылардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктеріне ерекше назар аударады, өйткені мұғалімнің бұл қажеттіліктерді қанағаттандырудағы жетістігі оқушылардың жетістіктеріне жағымды әсер етуі мүмкін.

Адам капиталы адамның білім беру, әлеуметтік ресурсы, мәдени әлеуеті ретінде анықталады.

Қарқынды дамып келе жатқан әлемде адам капиталын, сондай-ақ негізгі қозғаушы күші жастар болып табылатын инновациялық даму әлеуетін тиімді жинақтап, нәтижелі пайдалана алатын қоғамдар үшін стратегиялық артықшылықтар болады. Жастар оған енгізілген құнды ресурстардың жиынтығы ретінде әрекет етеді – білім, қабілет, мотивация, білім беру, өзін-өзі тәрбиелеу, практикалық іс-әрекет процесінде алынған ақпаратты қабылдау және өндіру дағдылары [2].

Жаһанданған әлемдегі қазіргі әлемдік тәртіптің негізі гуманистік-бағдарланған мәдениет болып табылады. Қазіргі жағдайда Қазақстан жастары құндылықтар әлеміне деген көзқарасында, өзін, жеке басын іздестіруде үлкен ұтқырлық пен селективтілікпен ерекшеленеді. Қазіргі құндылықтар шкаласы таңдаудың көптігімен қиындайды, жастардың ситуациялық және ұзақ мерзімді идеялары құндылық бағдарлары жүйесінде көрінеді. Жастар Әлеуметтік жетістіктің өмірлік стратегияларының танымалдылығын бірінші орынға қойып, нарық құндылықтарын қабылдады: иерархияның жоғарғы сатысында тұрған білім жастардың мақсатты құндылықтарының арасында, сондай-ақ адамның өз өмірін жеке жоспарлау принципі, жеке бастамасы, жеке басының бостандығы, оның егемендігі, еркін бәсекелестік, плюрализм, ықпалды достар мен таныстардың маңыздылығы, "қажетті" адамдардың көмегі, гедонистік құндылықтар, прагматизм басым [1]. Экономикалық, рухани дағдарыс жастар арасында дүниетанымның терең бұзылуын тудырды және жағдайдың өзі шешіледі деп ойламау керек, бұл шындықта Қазақстан жастарын қоғамның қоғамдық өміріне тарту қажет, қоғам өмірлік күштерге, жаңа идеяларға мұқтаж. Қазіргі жастар тұлғасында қазақстандық қоғамда бұрынғы ұрпақтардан айтарлықтай ерекшеленетін мүлдем жаңа мәдени тип қалыптасты: табысқа жету үшін жаңа бағдарлары, құндылықтары, ұтымды экономикалық мінез-құлқы бар жастар қабаты қалыптасты.

Қазіргі қазақстандық жастардың мәдениеті мен ойлау бейнесі бірнеше жылдан кейін біздің әлеуметтік-мәдени болмысымызға тән болады. Табиғаты бойынша жастар қоғам үшін маңызды, бұл адами капитал, қоғамның инновациялық, стратегиялық ресурсы [6]. Қазіргі уақытта жастар тарихтың субъектісі ретінде қабылданады, онда қоғам өзінің дамуының әр келесі кезеңінде өзін-өзі жаңғыртады, оған екінші роль берілмейді, керісінше оның мәртебесі артты. Оған оң рөл беріп, онымен прогрессивті өзгерістерді байланыстыра отырып, оның әлеуметтік тұрақсыздықтың тасымалдаушысы екендігіне назар аударуға болмайды, оның әлеуеті әртүрлі бағытта болуы мүмкін: позитивті-шығармашылық, конструктивті, экстремистік-революциялық. Бұл тұрғыда жас ұрпаққа пайдалы нәрсені игеру, дамыту маңызды, практикалық іс-әрекетте жүзеге асыруға рұқсат етілген, денсаулыққа, жалпы өмірге зиянды өмірдің жағымсыз жақтарын көрсетуге, жеке іс-әрекеттерді жүзеге асыруға тыйым салынған дүниетанымдық идеяларды игеруге көмектесу қажет[5].

Қоғамның жоғары динамикасы, ақпараттың үлкен ағымы, адамдар арасындағы күрделі қатынастар қазіргі жастар игеруі керек білім беру процесінде құзиреттілік мәселесін талап етеді.

Қазіргі жастардың негізгі құзиреттілігі: өмір бойына білім алу мүмкіндігі:

«Үздіксіз білім алу моделі», «өмір бойы білім алу»;

тұлғалық өсу: өзін-өзі тәрбиелеу, ішкі ресурстарды белсендіру, өмірлік стратегия құру; өзіңізде жоғары коммуникативті деңгей дамыту:

ұжымда серіктестік, әр түрлі мәдениеттердің, діндердің, кәсіптердің және т.б. өкілдеріне құрмет;

ана және шет тілдерін жетік меңгеру; ақпараттық технология дағдыларын меңгеру: ақпараттың жаңа технологияларын қолдана білу, құжаттамамен жұмыс істеу, оларды реттеу және жіктеу, модельдеу және есептеу аспаптарын пайдалану[2].

Білімге табыну, білімге ұмтылу-қазіргі жас жігіттің құндылықтар иерархиясындағы жоғарғы саты. Білім беру қазіргі қоғамда басты құндылықтардың бірі, уақыт стандарты – жоғары білімді, бәсекеге қабілетті тұлға ретінде әрекет етеді. Мұнда айқын сәйкестік мүдделерін жастар және мемлекет, өйткені, тек білімді ұлт одан әрі табысты міндеттерді шешетін болады салмайды. Қазіргі уақытта Қазақстанда білім беру саласында "зияткерлік мектептер" жобаларына, "Балапан", "Ауыл жастары" бағдарламаларына ерекше басымдық беріледі. "Н.Ә.Назарбаев атындағы Жаңа Халықаралық университет" инновациялық жобасын іске асыру елімізде білім, ғылым және өндіріс интеграциясының қазіргі заманғы моделін қалыптастыруға, тиімді академиялық орта құруға ықпал ететін болады.

XXI ғасырдың жас адамы өзіне өмірде жүзеге асыруға, өзінің құндылық жолағын, артықшылықтардың иерархиялық сатысын құруға көмектесетін басым құндылықтарды, трендтерді нақты анықтауы керек. Әр адам жеке әлеуетін, қолда бар қабілеттерін іске асырып, қоғамның толық мүшесі болуы керек, мұнда жас адам өзін қоғамның бір бөлігі ретінде сезінетін фактор маңызды рөл атқарады.

Батыстан енген алғашқы әлеуметтік тенденциялар негізінен көптеген музыкалық стильдер мен бағыттарды анықтайтын субмәдениет институттары болды.

Болашақта жастар ортасында жаңа сән тұжырымдамасы пайда болды, ол "кулхантин" деп аталды – жастардың талғамы мен қалауына сәйкес келетін жаңа, ерекше, шығармашылық үрдістер мен стильдерді анықтау. Қазіргі заманғы кулхантерлар жаңа құбылыстардың, ағымдардың өскіндерін анықтайды, талдайды[1].

Әлеуметтік-экономикалық қайта құрулардың басталуымен қазақстандық жастардың алдында жаңа міндеттер тұрды, оларды шешу әрбір жас адамнан әлем туралы жеке түсінік алуды және оларды

өз өмірінде ұстануды талап етеді.

1. «Жақсы, жоғары сапалы білім беру» үрдісі – бұл қазақстандық қоғамның ұлттық жобасы. Білім – бұл жас ұрпақтың идеологиялық қатынастарының ең жоғарғы құндылығы, басымдығы, сонымен қатар ол қоғамның мотивациялық және мәдени компоненті, адами капитал, қаржылық және рухани дағдарыстан шығудың жолы.

2. «Шығармашылық, мобильді тұлға» тенденциясы – жаңа құзыреттілік идеяларын тудырып, жүзеге асыруға қабілетті, стандартты емес шешімдерді табуға және қабылдауға қабілетті, адамның ішкі ресурстарының шығармашылық өзін-өзі жүзеге асыруға деген ұмтылысы бар шығармашылық, мобильді жеке тұлғаны тәрбиелеу негізінде Қазақстанның табысты, серпінді, инновациялық экономикасы құрылады.

3. «Бәсекеге қабілетті, кәсіби тұлға» тенденциясы – бұл мемлекеттің стратегиялық мақсаты. Бұл тенденция жетістікке жетуге бағытталған жаңа формациядағы адамдарды тәрбиелеуді қамтиды. Нарықтық қатынастар жағдайында – белгілі бір саладағы кәсіпқой, бәсекеге қабілетті жеке тұлға, іс-әрекеттің мақсатын нақты анықтайды, нұсқаларды болжай алады, кәсіби және өмірлік мансаптың дамуына ықпал ететін ең ұтымды және моральдық негізделген жолды таңдай алады.

4. «Жоғары ақпараттық мәдениет» тенденциясы – жаңа ақпараттық технологияларды меңгерудің қазіргі заманғы деңгейі, адамның ХХІ ғасырдағы адамға қол жетімді ауқымды ақпараттық базаны жүйелеу, талдау, өңдеу мүмкіндігі, оның деректерін жеке және кәсіби өсу үшін моральдық-этикалық аспектіде пайдалану.

5. «Айқын өмірлік стратегия» тенденциясы дегеніміз – жеке тұлғаның дүниетанымдық нұсқауларын құрудағы қажетті компоненттерді біртұтас және көп өлшемді тәрбиелеу, оның ішінде: негізгі бағдарларды өмірлік мақсатқа қою, адамның белгілі бір өмірлік тұжырымдамасын құру, нақты құндылық бағдарларының болуы, өмірлік қақтығыстар мен қиындықтарды жеңуге дайын болу, тілек уақытша сәтсіздіктерден сабақ алу және бастамашылық жасау, нәтижелерді адекватты бағалау және т.б.

6. «Жоғары құзыреттілік» тенденциясы: осы тенденцияның мазмұны келесі аспектілерді қамтиды: проблемалық – әр адамның жағдайды адекватты түсінуі, белгілі бір кәсіптік салада мақсаттарды, міндеттерді, нормаларды қою және жүзеге асыру; мағыналы – жеке тұлғаның өзінің өмірлік стратегиясын мағыналы түрде жүзеге асыра алу қабілеті, өзінің жеке өсуіне арналған шексіз мүмкіндіктерін үздіксіз анықтауға ұмтылысы; аксиологиялық – адамның өмірлік жағдайларды өзінің және жалпыға бірдей маңызды құндылықтар тұрғысынан адекватты бағалау қабілеті[5].

7. «Жеке өсу» тенденциясы дегеніміз – ішкі өзгерістер, өзін-өзі жетілдіру, қақтығыстарды жеңу (сыртқы, ішкі), логикалық қорытындысы жоқ жеке әлеуетті анықтау, белгіленген міндеттерді орындау процесі.

Мемлекеттің бәсекеге қабілеттілігі көбінесе оның басқа мемлекеттермен салыстырғанда мүмкіндіктерімен және қабілеттілігімен анықталады: прогрессивті, әлеуметтік маңызды құндылықтар мен жастардың өмірлік стратегиясын өзін-өзі құруға, өзін-өзі жетілдіруге және өзін-өзі басқаруға бағытталған құндылық бағдарларын қалыптастыру[4].

Осыған байланысты қазіргі заманғы жастар саясатының басты міндеті – қоғамның қатысуындағы жас ұрпақтың мүмкіндіктерін кеңейтуге жағдай жасау және оның әлеуетін Қазақстанның дамуына бағыттау, оның бәсекеге қабілеттілігінің тиісті деңгейін қамтамасыз ету болуы керек сияқты. Қазіргі жастардың прагматизмі жастар жұмысына жаңашыл көзқарастарды қажет етеді. Жастардың құндылық қатынастарын мансаптық-тұтынушылықтан өзіне және қоғамға деген шығармашылық-сындарлы қатынасқа қайта бағдарлауды көздейтін әдістерді әзірлеу қажет.

Жастар өмірге қадам басқан ұрпақ ретінде өз болашағына ерекше қызығушылық танытады[3]. Жас ұрпақ өз мүмкіндіктеріне сенеді, болашақта қандай білім мен дағдылар өздеріне пайдалы бола алатындығын анық біледі.

Қазақстанның қазіргі жастары тарихтың субъектісі болып табылады, қазақстандық қоғам оны ерекше түрдегі әлеуметтік құндылық ретінде ашты. Қазіргі жастар – бұл өзгерістердің ерекше және маңызды факторы, жаңа идеялардың тасымалдаушысы. Осыған байланысты ХХІ ғасырдың қажеттіліктерін қанағаттандыратын заманауи мемлекеттік жастар саясаты қажет.

Қазақстанның жастардың мемлекеттік саясатын қалыптастырудың жаңа философиясы заманауи шындыққа негізделген. Қазақстанның жастардың мемлекеттік саясатының басымдығы мыналар болуы керек:

- әлеуметтік маңызды әлеуметтік рөлдерді орындау үшін жастардың жеке қабілеттерін ашу;
- жастардың некеге деген оң көзқарасын дамыту, жастарды отбасылық өмірге, ана болуға дайындау;
- қазіргі жастардың интеллектуалды және адамгершілік әл-ауқатына әсер ететін демалыстың жаңа тәжірибесін дамыту.

Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі баланың жеке басын қалыптастыруға айтарлықтай әсер етеді. Мұғалім тек дайын білімдердің аудармашысы ғана емес, сонымен қатар активатор және катализатор болу керек екенін түсіну маңызды. Мұғалім мен оқушылар арасындағы өзара әрекеттесуге баса назар аударылды. Оқушылар бағдарламаны түсінуі үшін олар ақпаратты пассивті тұтынбай, оқу процесіне

белсенді қатысуы керек. Оқушылардың алған білімдерін өңдеуге және дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретін іс-шараларға қатысу мүмкіндігі өте маңызды.

«Нашар мұғалім шындықты үйретеді, жақсы мұғалім оны қалай табуды үйретеді», – деп жазды неміс мұғалімі А.Дистервег. Осыған байланысты оқушылардың оқу мотивациясының әр түрлі түрлерінде мұғалім бағдарының қажеттілігі айқын. Оқушыларды сыни тұрғыдан ойлауға, түрлі ақпарат көздерімен және анықтамалық материалдармен жұмыс істеуге, цифрлық технологияларды қолдануға үйрету қажет.

Заманауи мұғалім оқушылармен жұптық және топтық жұмыстың әртүрлі формаларын қалай қолдануға болатындығын үйренуі керек. Оның шеңберінде тілдік қарым-қатынас дағдыларын дамыту (тыңдау, сөйлеу, жазу және оқу) жүреді. Дәлелдеу, зерттеу, сын тұрғысынан ойлау дағдыларын дамытатын осындай жұмыс әдістерін қолданыңыз.

Критериалды бағалау жүйесін нақты түсіну және сауатты қолдану сонымен қатар мұғалімнің кәсіби құзыреттілігінің құрамдас бөліктерінің бірі болып табылады.

Критериалды бағалау жүйесі жалпы білім беретін мектептердегі оқушылардың білім жетістіктерін бағалаудың қазіргі тәжірибесіне өзгерістер енгізу негізін анықтайды. Бұл бағалау процедураларының сапасын, олардың халықаралық стандарттарға сәйкестігін және әр оқушының дайындық қажеттіліктерін қамтамасыз етеді. Қазақстан үшін критериалды бағалаудың жаңа жүйесі оқушыны дамытуға, оның оқуға деген қызығушылығы мен ынтасын арттыруға бағытталған [3].

Критериалды бағалау жүйесінің мазмұны стандарттармен, процестермен, құралдармен және бағалау нәтижелерімен анықталады. Критерийлерді бағалау – оқыту мен бағалаудың өзара байланысының принциптеріне сәйкес жүзеге асырылады; объективтілік, сенімділік және негізділік. Критерийлерді бағалау оқытудың ажырамас бөлігі болып табылады және оқу бағдарламасының мақсаттарымен және күтілетін нәтижелермен тікелей байланысты. Ол анық және ашық ақпарат береді, білім беру процесіне барлық қатысушылардың қатысуы мен жауапкершілігін арттырады. Мұндай бағалаудың нәтижелері білім беру жүйесінің, мектептердің, мұғалімдер мен оқушылардың даму бағытын анықтайды. Мұғалім қалыптастырушы және жиынтық бағалауды түсінуі керек, бағалаудың әр түрі бойынша процедура бойынша нұсқаулықты мұқият оқып шығуы керек.

Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігінің маңызды критерийі – білім беру мазмұнын жаңарту аясында жоспарлау түрлерін түсіну. Оқыту және оқу екі бөлек іс-әрекет емес, бір процестің өзара байланысты элементтері екенін түсіну маңызды. Мұғалімдер оқытудың қалай жүретінін және өздерінің оқу практикасын қалай жақсартуға болатынын түсінетін болса, соғұрлым ол оқытудың тиімділігіне ықпал етеді.

Оқыту мен оқытудың заманауи әдістері оқушылардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеруге ерекше назар аударады, өйткені мұғалімнің оларды қанағаттандырудағы жетістігі оқушылардың үлгеріміне оң әсер етуі мүмкін. Мұғалімдер сабақты тиімді жоспарлау арқылы оқу бағдарламасының да, оқушылардың да қажеттіліктерін қанағаттандыра алады. Сабақтың мақсаттарын, оның күтілетін нәтижелерін сауатты ойлау, оларды жүзеге асыру үшін белсенді жұмыстың көптеген стратегиялары мен әдістерін қолдану, уақытты басқаруды сақтау, деңгейлік саралауды есепке алу және оқу процесін түзету үшін үздіксіз формативті бағалау, оқушылардың білім сапасын арттыруға әкеледі. Күнделікті өзін-өзі көрсету және өзін-өзі бағалау, жақсарту мақсатында оқыту туралы ойлау мұғалімнің рефлексиялық және бағалау құзыреттілігін арттырады.

Бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби құзыреттілігінің тағы бір маңызды көрсеткіші – өзін-өзі сынау және талап қою; педагогикалық қызметтің теориялық және практикалық тәжірибесін жаңарту қажеттілігі, инновациялық қызметке бейімділік.

Осылайша, заманауи ойлау қабілеті бар, өмірде өзін-өзі сәтті жүзеге асыра алатын адамды тек жоғары кәсібилігі бар мұғалімдер ғана тәрбиелей алады. Сонымен бірге, «кәсібилік» ұғымына білім беру қызметкерлерінің құзыреттілігінің кәсіби, коммуникативті, ақпараттық және құқықтық компоненттері ғана емес, сонымен бірге мұғалімнің жеке әлеуеті, оның кәсіби құндылықтар жүйесі, сапалы білім беру нәтижелерін беретін сенім, көзқарас, тұтастық кіреді. Қазіргі жағдайда мұғалімнің кәсіби құзыреттілігіне қойылатын талаптар жаңа білім беру стандартын ғана емес, сонымен бірге біз өмір сүретін уақытты да ұсынады. Әр мұғалімнің алдына қиын, бірақ шешілетін міндет – «Уақытында болу».

Әдебиеттер тізімі

1. **Руководство для учителя:** Учебно-метод. пособие /АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» – Астана, 2016. – 33 с.
2. **Руководство по критериальному оцениванию для учителей начальной школы:** Учебно-метод. пособие /АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» /Подред. О.И.Можаевой, А.С.Шилибековой, Д.Б.Зиеденовой. – Астана, 2016. – 48 с.
3. **Реализация компетентностного подхода как инновационный процесс в контексте ФГОС по направлению «Педагогическое образование»** (профиль «Географическое образование») / Подред. В. П. Сухова, Е. А. Скаршевской, Е. А. Беловой, И. В. Голубченко. – Уфа: Изд-во БГПУ, 2010.